

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.84 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua
5. Ріппа П. С. Забезпечення авторських прав у мережі Інтернет / П. С. Ріппа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Римаренко І. В. Захист авторських прав та творів, розміщених в Інтернеті / І. В. Римаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
7. Указ Президента №928/2000 «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» від 31.07.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/928/2000>

Бондаренко Олександр Станіславович
студент магістратури
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Правове регулювання особистих і майнових прав та обов'язків подружжя в Україні

Правове регулювання майнових та немайнових прав і обов'язків подружжя є одним з найактуальніших питань сімейного законодавства, що потребує постійного вивчення та удосконалення. У зв'язку з прийняттям Сімейного кодексу України 10 січня 2002 р., було встановлено нові положення, що стосуються не тільки особистого та спільного майна, він ввів поняття шлюбного договору, який додатково регулює права та обов'язки подружжя.

Першочергове завдання полягає у роз'ясненні понять шлюбу та сім'ї. Шлюб – це добровільний союз чоловіка і жінки з метою створення сім'ї. Стаття 4 Сімейного кодексу України (далі – СК України) наголошує, що особа, яка досягла шлюбного віку, має право на створення сім'ї. В окремих випадках, передбачених СК України, сім'ю може створити особа, яка не досягла шлюбного віку або яка народила дитину, незалежно від віку. Майнові та особисті права та обов'язки подружжя породжуються після укладання шлюбу.

Особисті права та обов'язки подружжя складають 6 главу СК України. До них належить обирати за власним бажанням прізвище одного із подружжя як їх загальне, або кожен з подружжя має право зберігати своє дошлюбне прізвище, або приєднати до свого прізвища інше тощо. Виховання дітей та інші побутові ситуації подружжям вирішуються спільно. Також кожний з партнерів вільний у виборі професії, занять та місця проживання [1, с. 400]. Всього немайнові відносини регулюються статтями 49–56 СК України. Більше уваги у цьому правовому акті приділено саме майновим відносинам.

За загальним правилом дружина та чоловік має право на набуття спільного майна, але також кожен із подружжя має право на своє власне майно. Майно, що належало кожному з подружжя до вступу у шлюб, а також одержане їм під час шлюбу в подарунок або в порядку спадкоємства, є роздільною власністю подружжя, тобто власністю кожного з них. Роздільним майном кожного з подружжя є також речі індивідуального користування (взуття, одяг та ін.), навіть якщо вони були придбані під час шлюбу за рахунок спільних засобів подружжя (за винятком цінностей і

предметів розкоші). Кожний з подружжя самостійно володіє, користується і розпоряджається роздільним майном, що належить йому [3].

Одним із додаткових та актуальних способів регулювання майнових відносин подружжя є шлюбний договір. Про це говориться у ст. 92 «Право на укладення шлюбного договору СК України» [3]. Він (тобто шлюбний договір) може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям. На укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом.

Ст. 93 СК України акцентує увагу, що шлюбним договором визначаються майнові права та обов'язки подружжя, та регулюються майнові відносини між подружжям. Він укладається у письмовій формі і, як правило, нотаріально посвідчується. Якщо шлюбний договір укладено до реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день реєстрації шлюбу, а коли його укладено подружжям, то він набирає чинності у день нотаріального посвідчення. В шлюбному договорі може бути встановлено загальний строк його дії, а також строки тривалості окремих прав та обов'язків. Він може встановлювати чинність договору або окремих його положень і після припинення шлюбу [1, с. 215].

У різних країнах цей інститут має свою специфіку, але суть його усяди одна: надання особам, що укладають шлюб можливостей відступити від того режиму подружнього майна, який передбачений у законодавстві даної країни та автоматично починає діяти з моменту укладення шлюбу.

Шлюбний договір в країнах Західної Європи та США має давню традицію, натомість в українському законодавстві він з'явився лише в 1993 р. як «шлюбний контракт». При цьому відповідна норма мала значні недоліки. Так, шлюбний контракт не міг укладатися подружжям, хоча, можливо, саме особи, які вже перебували у шлюбі і мали відповідний досвід у «регулюванні» майнових відносин, у першу чергу були готові до укладення шлюбного контракту. По-різному тлумачилось положення, щодо змісту шлюбного контракту – фактично допускалась можливість регулювання у шлюбному контракті не тільки майнових але і особистих немайнових відносин (що тоді знайшло своє відображення у відповідній Постанові Кабінету Міністрів України). І головне – передбачалося, що шлюбний контракт не може погіршувати становище одного з подружжя в порівнянні з чинним законодавством. В такій редакції це положення фактично перекреслювало саму ідею шлюбного договору, оскільки він і укладається для того, щоб врегулювати майнові відносини подружжя у інший спосіб, ніж це передбачено законом. У Сімейному кодексі, який набрав чинності 2004 р., є окрема глава присвячена шлюбному договору. Під ним розуміють укладений у встановленому законом порядку письмовий нотаріально посвідчений договір осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжя, яке вже перебуває у шлюбі, щодо регулювання майнових відносин [2, с. 213].

У ст. 97 СК України передбачається, що у шлюбному договорі може бути визначене майно, яке дружина, чоловік передає для використання на спільні потреби сім'ї, а також правовий режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу. Подружжя може домовитися про не поширення на майно, набуте ними за час шлюбу, положень про спільну сумісну власність і вважати його спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них. За домовленістю сторін може встановлюватися порядок поділу майна, у тому числі і в разі розірвання шлюбу. У шлюбному договорі сторони можуть передбачити

використання належного їм обом або одному з них майна для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб. Йдеться і про можливість включення до шлюбного договору будь-яких інших умов щодо правового режиму майна, якщо вони не суперечать моральним засадам суспільства [3].

Отже, українське законодавство регулює особисті та майнові відносини подружжя. Сімейний кодекс України визначив головні аспекти, якими регулюється сумісна та роздільна власність. Набуло поширення поняття шлюбного договору. Норми, викладені у СК України, покликані не обмежувати подружжя у їх діях, а розвивати свої можливості щодо набування немайнових (духовних) прав і свобод, і майнових прав подружжя.

Список використаних джерел та літератури:

1. Дякович М. М. Сімейне право України : [навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл.] / М. М. Дякович. – К. : Правова єдність, 2009. – 512 с.
2. Апопій І. В. Сімейне право України : [навч. посібн.] / І. В. Апопій. – К. : ЦУЛ, 2010. – 360 с.
3. Сімейний кодекс України. Закон України № 2947-14 від 10 січня 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://urist-ua.net>
4. Особисті немайнові і майнові права та обов'язки подружжя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://studfiles.net/preview/5775942/page:24/>

Грицик Світлана Володимирівна

студентка магістратури

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Проблеми укладання та розірвання шлюбного договору

Напевно кожен із нас переглядаючи зарубіжні фільми або ж у реальному житті не раз стикався із таким поняттям як шлюбний договір, можливо хтось планує укласти такий договір при одруженні, але мало хто з нас розуміє його зміст. Тому спробуємо розглянути особливості шлюбного договору та проблеми з якими стикається подружжя під час укладання чи розірвання шлюбного договору.

Якщо зануритись у історію то про шлюбний договір, що правда дещо у видозміненій формі ми дізнаємось ще з часів Київської Русі тоді він був у формі домовленості батьків про форму та розмір приданого, у «Руській Правді» писалось про розмір штрафу за порушення чоловіком шлюбного договору, за часів коли українські землі перебували у складі Великого князівства Литовського був такий вид шлюбного договору як «Шлюбна інтерциза» або «листом замовленням» який закріплювався у Литовських статутах. До XVII ст. договори були усними, але обов'язковим елементом цивільного шлюбу. Шлюбні договори були не винятком і для пізніших часів, але в радянську добу будь-які угоди подружжя щодо врегулювання майнової проблеми були недійсними і регулювались виключно законом [3].

Можливо через вплив Радянського Союзу або ж менталітет, щирість і відкритість українців, а можливо через відсутність достатніх знань про шлюбний договір призвело до того що українці критично ставляться до укладання шлюбного договору.